

WANDELINGEN OM DOORN.

Vervolg van bladz. 201.

Behalve de ^{braakballen} „Gewölle“ vond ik onder het nest ook een hazelworm (*Anguis fragilis*); jammer genoeg dood en afgebroken, wat mij vooral speet daar ik kort te voren in het alleraardigst werkje „Hei en dennen“ zooveel goeds over dat teere, breekbare schepseltje gelezen had en mij ook herinnerde als kostschooljongen met genoeg een levend exemplaar in mijn bezit te hebben gehad.

Enfin! Ik was ten minste in het land der hazelwormen en gedachtig aan het verhaal van „Kruiden-Me“ begon ik op mijn wandelingen zoo nu en dan eens plaggen om te keeren, daarin uitstekend bijgestaan door een jeugdig nichtje en neefje, die — aangewakkerd door de lectuur van de nuttige, populaire boekjes van de heeren Heimans en Thijssse — onvermoeid in hun pogen waren.

Edoch, alle moeite was vruchteloos en het diertje, dat dag in dag uit te vergeefs door ons gezocht werd, vond ik onverwachts vlak bij huis op een zandig plekje, rustig gekronkeld tusschen dorre bladen en grassprietten.

Rilt de leek op natuurgebied van zulk een dier; voor ons is het een genoeg dien gladden, langzaam bewegenden armband te bewonderen en de sierlijke bochten gade te slaan.

Was de bovenkleur een overgang van sepia naar donker grijs, de buik was zacht lila kleurig, nu en dan vertoonde het onschuldige, zwarte, gespleten tongetje zich, terwijl de mooie oranje-gele oogjes als schitterende kraaltjes in het kleine kopje stonden. Was het wonder dat alle familieleden voor het diertje belangstelling toonden en dat de jeugd weldra op de sprinkhaanjacht ging voor mijn pleegkind; maar was het ook wonder, dat al dat sprinkhanengehuppel te veel drukte veroorzaakte voor dat onverstoorbaar kalm diertje, wiens hoofdmaaltijd aardwormen zijn, en hem zelfs noodzaakte ongevraagd de

vrijheid te hernemen en den emmer met heiplag en bijbehooren onverzorgd achter te laten?

Hoe het uit den emmer ontsnapte is mij een raadsel en het vermoeden dat de kippen, die daar met ongepaste vrijmoedigheid rondliepen en zich zelfs niet door wilde konijnen (*Lepus cuniculus*) van streek lieten brengen, geholpen(?) hebben, zal — dunkt mij — wel niet ver van de waarheid af zijn.

Die wilde konijnen waren echter ook verre van schuw en een kip moest al zeer brutaal optreden, voordat het grauwe goedje voor haar uit den weg ging.

Gedurende het middagen wandelden steeds eenige konijntjes rond, langzaam meestal met onbeholpen sprongen, nu en dan rechttop zittend met afhangende voorpootjes om den top van een of anderen grasspriet af te knabbelen, dan weer zich evenals een hond intrekking, eerst de voorpootjes — het staartje in de lucht — dan de achterpootjes — het helderwitte buikje in het zand. Als uiting van buitengewone dartelheid werden eenige kunstsprongen recht naar boven uitgevoerd of volgde er een naloopertje en verdwenen alle plotseling tusschen de sparreboompjes.

Een kruipend dier dat om en bij Doorn ook nogal

voorkomt is de ringslang (*Tropidodotus natrix*) en hoewel het mij niet mocht gelukken, een exemplaar te zien te krijgen, ontmoette mijn gastheer op een zijner morgenwandelingen een zeer grooten slang, langs den kant van den weg voortglijdende, met een pad (*Bufo vulgaris*), die bij nader onderzoek geheel opengereten was, in den bek. Toch is deze slang voor den mensch onschuldig en mocht, evenals bij de hagedissen, de eerste poging ter bevrijding al eens een beet zijn, hoogstens brengt deze een klein bloedig wondje teweeg; van gevaar is geen sprake.

Mijn lievelingsplekje, om 's morgens de courant

Dwergersterntje met nest en eieren. (Zie pag. 215).

Uit STEENHUIZEN'S collectie van stereoscoop-opnamen.

eens in te kijken, was een stapeltje dennenstammen, die in 't zand liggend een natuurlijke bank vormden en welk plekje ik uitgekozen had om het oog te kunnen houden op een magazijntje van een graafwesp, (*Ammophila hirsuta*) die ik zijn buit — een vette, groene rups — aldaar had zien inkerkeren. Hierover zijn echter al zooveel interessante mededeelingen in *De Levende Natuur* gedaan, dat ik hier eene beschrijving overbodig acht.

De ruwe denneschors van mijn natuurbank had bij zonnig weer een groote aantrekkelijkheid voor hagedissen, terwijl vlinders, zooals de dagpauwoog (*Vanessa Io*) en de koningsmantel (*Vanessa antiopa*), zich daar nu en dan kwamen koesteren en met hunne prachtige kleuren kwamen coquetteeren.

Ook de boschbewoner bij uitnemendheid, de roode boschmier (*Formica rufa*), was hier in grooten getale vertegenwoordigd, maar zocht toch bij sterken zonneschijn meer de schaduwzijde op.

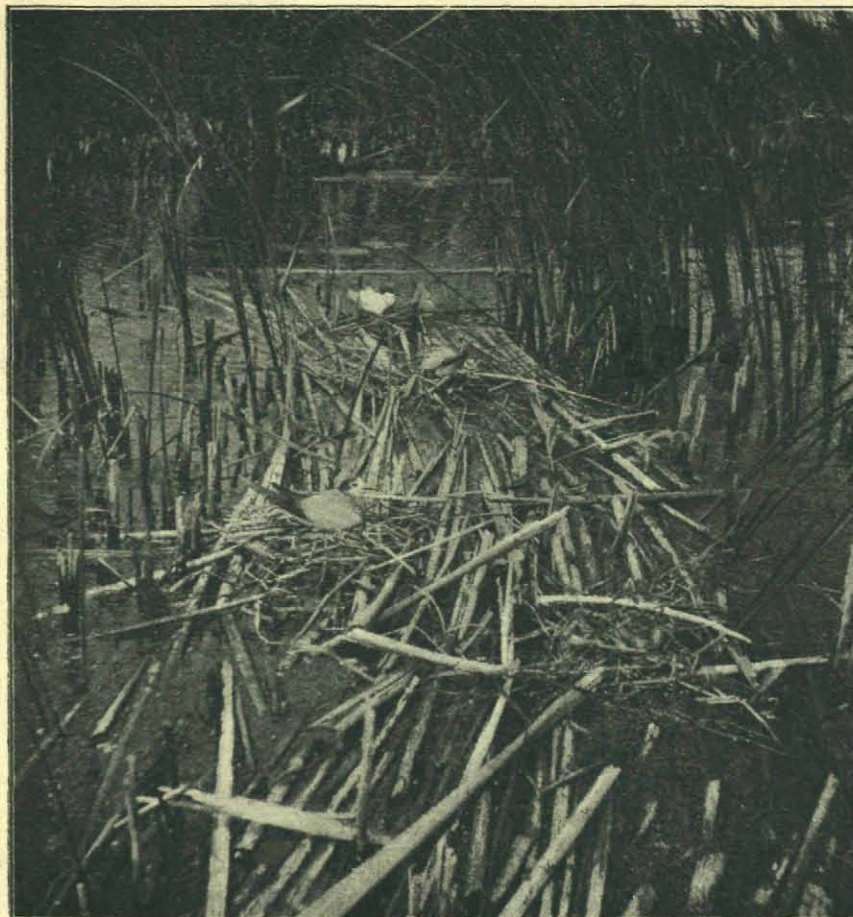
Nijver als dat volkje is vindt men geen tweede en de zware lasten, die met onvermoeiden ijver en dikwijls met vereende krachten over niet gering te schatten hindernissen werden gedragen, vinden alle hun weg naar den grooten mierenhoop, die, op een gunstig punt — meestal beschut tegen te felle zonnestralen — opgestapeld, dient als reuzenlogement voor de kolonie, als pakhuis voor levensmiddelen; maar vooral als veilig onderkomen voor de mierenlarven.

Deze laatste — meer algemeen mieren-eieren genoemd — zijn den liefhebber van insectetende vogels wel bekend en vooral een gewild kostje voor den groenen specht (*Gecinys viridis*), welke vogel door zijn roepstem telkenmale zijn aanwezigheid verried. Ik geloof niet één keer in Doorn's omstreken gewandeld te hebben zonder zijn verklinkend geluid gehoord te hebben en eens zag ik zelfs aan den kant van den weg twee groen-spechten in zoo woeden den strijd op den grond liggen, dat ik deze anders vrij schuwe vogels tot zeer nabij genaderd was, voordat ze wegvlogen.

Een zekeren morgen rondwalend, mij nu en dan bezighoudend met het zoeken naar krekels (*Gryllus campestris*), die ik met behulp van een grassprietje noodzaakte uit hun onderaardsche woning te kruipen om zich eens kalm door mij te laten bewonderen — gitzwart, de wijfjes met haar bruinetint, strepige

dekvleugels en lange legboor, de mannetjes te herkennen aan hun plaatvormige dekschilden tevens muziekinstrumenten — jaagde ik een koppel patrijzen (*Perdix perdix*) voor mij uit, de familie-relaties nog duidelijk aan de afmetingen te onderscheiden, het ouderen paar in de vlucht bijna eens zoo groot als de kinderen, slechts vier in getal.

Weet men nu, dat het wijfje soms vijftien eieren legt, dan is zulk een troepje weer een treffend bewijs, hoevele jeugdige patrijsjes verorberd worden door ongedierte of op andere wijze ten gronde gaan,

Zwarte Sterntjes, broedend in het Naardermeer. (Zie pag. 215).

UIT STEENHUIZEN'S collectie van stereoscoop-opnamen.

trouwens het kleine roofgedierte wil ook bestaan en het hermelijntje (*Putorius erminea*), dat den volgende dag voor mij den straatweg overhuppelde zal ook wel menig vogel-ventje op zijn kerfstok gehad hebben.

Een aardige verrassing bleek mij echter nog te wachten, want een verwaarloosd, met kreupelhout en braamstruiken begroeid wandelpad inslaande, werd ik plotseling te gemoet gevlogen door een grooten vogel, die van den grond opkomend mij vrij dicht naderde en zag ik tevens een kleiner exemplaar wegvliegen en in het lage hout verdwijnen.

De spitse vleugels deden mij eerst aan een roof-

vogel denken, maar toen de vogel om mij heen vliegend — nu eens hangend op de dunste twijgjes, dan als een steen op den grond vallend mij gelegenheid tot betere waarneming gaf, ontdekte ik tot mijn niet geringe vreugde de lang gezochte nachtzwaluw of geitenmelker voor mij te hebben. Heb ik mij door boekengegevens wel eens een eenigszins verkeerde voorstelling van iets gemaakt, de handelwijze van dezen nachtvogel was geheel anders als ik verwacht had.

Was dat onverschrokken dier, dat mij tot op eenige passen naderde en in vol zonnlicht zich zelfs op uiterst dunne takjes nederzette, dezelfde vogel, die ik meestal afgeschilderd zag als een over dag halfblind, suffend dier, dat bij naderend gevaar neerhurkt en door het dichte struikgewas kruipend een goed heenkomen zoekt?

Neen, hier uitte de moederliefde zich in vlugheid en moed en toen de veiligheid van het jong gewaarborgd was, verdween de trouwe moeder met een sierlijken zwaai over de groene dennetjes en liet

zich in de dichte twijgen op het mosbed neervallen. Dat ik daarna nog dikwijls dat laantje opzocht, behoeft nauwelijks betoog en ik kwam tot de wetenschap, dat hier een paar met tweejeugdige afstammeligen zijn uitverkoren plekje gevonden had, zoodat ik zelfs eens het viertal bijentrof, hoewel mijn herhaalde bezoeken hen steeds schuwer maakten en zoodoende de kans, om hen goed te bespieden geringer werd.

Lang zou ik hen echter niet meer hinderen en nog vervuld van het herhaalde gekwink der toen reeds uitgevlogen vinken (*Fringilla coelebs*) onder mijn balcon, reed ik eenige dagen later naar 't station nu en dan van uit de boomen begluurd door een nieuwsgierigen koolmees (*Parus major*), die mij van harte een aangenaam verblijf in de stad kwam toewenschen en zich maar niet kon begrijpen, waarom de menschen toch zoo dom zijn dáár hun heil te zoeken, terwijl de heerlijke natuur voor iedereen open ligt.

Utrecht, 7 October 1902.

C. STOLK.

DE BOOMEN IN DEN WINTER.

(Vervolg van bladz. 206.)

Er is in geen jaren zooveel blad aan de eiken gebleven als dezen winter. Sommige hakhoutboschjes zitten nog vol loof en ook enkele hoge eiken hebben misschien niet meer dan de helft laten vallen.

Het schijnt, dat de gure zomer daaraan schuld heeft, de takkengroei is laat begonnen en heeft lang geduurd, zoodat de bladeren hun ontwikkelingsgang nog niet volbracht hadden, toen de vorst inviel. Nu is het laatste, wat een blad doet: de vorming van een dwarsliggend kurklaagje onderaan den bladsteel als voorbereiding voor het afvallen en juist dit is dit jaar bij vele achterwege gebleven. Daardoor zijn de bladeren niet afgevallen en nu moesten ze zoo maar aan de takken verdrogen. Nu en dan, als de stormwind de takken door elkaar schudt, wordt er een enkele afgeslagen, maar de groote meerderheid blijft zitten tot in 't voorjaar en wordt dan door het jonge groen verdrongen.

In den regel groeien de onderste takken der boomen later en langzamer dan de bovenste, gij zult dan ook bij eiken en beuken die dorre winterblaren het meest aan de onderste takken vinden. Vooral de jonge beukjes in parken kunnen er 's winters zoo deerniswekkend bij staan met hun afgezaakt bladerenpakje. Beukenhagen, die voort-

durend gesnoeid worden, hebben in 't najaar ook meest niet anders dan heel jonge takken en blijven dan ook den heelen winter door bebladerd, een welkome beschutting tegen den guren wind.

Eiken hebben altijd jonge takjes, want die botten in Juli en Augustus nog uit, alsof het pas voorjaar was. Dit zoogenaamde Sint-Janslot is een zeer bekend verschijnsel en het is niet moeilijk nu midden in den winter die zomertwijgen weer te vinden. Dezen winter gaat het al bijzonder makkelijk, want ze hebben voor 't meerendeel geen gelegenheid gehad, om behoorlijk te verhouten en zijn nu nog sappig en slap terwijl ze zich heel handig een rood schorsje aangeschaft hebben tegen de kou.

Maar ook zonder dat vallen ze in 't oog, als ge maar goed op de knoppen let. Elke knop is ontstaan in de oksel van een blad, dat met den tak waaraan het gezeten heeft, dit jaar uit een knop ontstaan is. Zoodra ge nu dus knoppen vlak op den tak ziet zitten, kunt ge zeggen dat die tak in 1902 is gevormd en wanneer ge nu, zooals bij de afgebeelde twijg hiernaast, uit een tak van 1902 een andere tak te voorschijn ziet komen, dan is die laatste een Sint-Janslot, dat zich ontwikkeld heeft uit een knop, die in den voorzomer aan den eersten tak ontstaan was. In dit geval was het een zijknop en